

Joanna Zuchewicz

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
e-mail: joanna.zuchewicz@ue.wroc.pl

SPRAWOZDAWCZOŚĆ ŚRODOWISKOWA POLSKICH MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

ENVIRONMENTAL REPORTING OF POLISH MICROENTERPRISES

DOI: 10.15611/pn.2017.479.16

JEL Classification: M49

Streszczenie: W artykule przedstawiono rozważania na temat konieczności sporządzania sprawozdań środowiskowych przez mikroprzedsiębiorstwa w postaci zaproponowanej przez polskich ustawodawców. O ile sporządzanie raportów środowiskowych przez duże przedsiębiorstwa wydaje się oczywiste, o tyle sporządzanie tego typu sprawozdań przez mikroprzedsiębiorstwa budzi wiele wątpliwości. Celem artykułu jest analiza zakresu sprawozdawczości środowiskowej polskich mikroprzedsiębiorstw oraz identyfikacja korzyści i kosztów ich sporządzania. Treść opracowania oparto na studiach krajowej literatury przedmiotu, aktów prawnych w zakresie poruszanej tematyki oraz na własnych rozważaniach i doświadczeniach autorki na gruncie naukowym i praktycznym. W realizacji celu zastosowano metodę analizy, indukcji i wnioskowania. Po przeanalizowaniu korzyści i kosztów dotyczących raportowania środowiskowego zaproponowano uproszczenie obowiązkowej sprawozdawczości środowiskowej dla mikroprzedsiębiorstw.

Słowa kluczowe: sprawozdawczość środowiskowa, raporty środowiskowe, mikroprzedsiębiorstwo.

Summary: The article discusses the need for preparing environmental reports by microenterprises in the form suggested by Polish legislators. In the course of preparing environmental reports by large enterprises, having crucial impact on current and future condition of the environment, seems quite obvious, however, preparing such reports for a microenterprise raises numerous doubts. The purpose of this article is to determine the scope of environmental reporting prepared by Polish microenterprises and to identify both advantages and costs associated with issuing such reports by these entities. The content of the study is based on domestic literature studies, the review of legal acts covering the discussed subject matter, as well as the author's scientific and practical considerations and experiences. The identified goal was pursued following analysis, induction and inference methods. Having analyzed the advantages and costs of environmental reporting the author suggested a simplified form of mandatory environmental reporting adequate for microenterprises.

Keywords: environmental reporting, environmental reports, microenterprise.

Przyroda nie zna nagrody ni kary, zna tylko konsekwencje

R. Ingersoll

1. Wstęp

Przedsiębiorstwa działające w Unii Europejskiej zostały zobowiązane do przestrzegania rygorystycznych standardów ochrony środowiska dotyczących produktów i procesu ich wytwarzania [Prandecki 2008], co powoduje konieczność wprowadzenia różnych form sprawozdawczości środowiskowej. W myśl ustawy Prawo ochrony środowiska przez ochronę środowiska rozumie się podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiające zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej. Ochrona ta polega w szczególności na¹:

- 1) racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- 2) przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom,
- 3) przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

Środowisko według tej samej ustawy to ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnia ziemi, kopaliny, woda, powietrze, krajobraz, klimat oraz pozostałe elementy różnorodności biologicznej, a także wzajemne oddziaływania pomiędzy tymi elementami. Podmiotem korzystającym ze środowiska jest:

- 1) przedsiębiorca, określony w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej [Ustawa z 2 lipca 2004] jako osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą², oraz przedsiębiorca zagraniczny, tj. osoba zagraniczna wykonująca działalność gospodarczą za granicą oraz obywatel polski wykonujący działalność gospodarczą za granicą, a także osoby prowadzące działalność wytwórczą w rolnictwie w zakresie upraw rolnych, chowu lub hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego;
- 2) jednostka organizacyjna niebędąca przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej;

3) osoba fizyczna niebędąca podmiotem, o którym mowa w pkt 1, korzystająca ze środowiska w zakresie, w jakim korzystanie ze środowiska wymaga pozwolenia.

Prawo ochrony środowiska definiuje również zrównoważony rozwój³ jako taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrod-

¹ Art. 3, pkt. 13.

² Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

³ Art. 3, pkt. 50.

niczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń [Ustawa z 27 kwietnia 2001]. Jednostka gospodarcza swój wpływ na środowisko oraz finansowy obraz swoich działań proekologicznych może/musi zaprezentować w tzw. sprawozdaniach środowiskowych. O ile konieczność sporządzania raportów środowiskowych dla dużych przedsiębiorstw, mających istotny wpływ na obecny i przyszły kształt środowiska, wydaje się oczywista, o tyle sporządzanie tego typu sprawozdań dla jednostek mikro budzi wiele wątpliwości.

Celem artykułu jest analiza zakresu sprawozdawczości środowiskowej polskich mikroprzedsiębiorstw oraz identyfikacja korzyści i kosztów sporządzania tych sprawozdań przez tego rodzaju jednostki. Treść opracowania oparto na studiach krajowej literatury przedmiotu, aktów prawnych w zakresie poruszanej tematyki oraz na własnych rozważaniach i doświadczeniach autorki na gruncie naukowym i praktycznym. W realizacji wyznaczonego celu zastosowano metodę analizy, indukcji i wnioskowania.

2. Istota sprawozdawczości środowiskowej

Sprawozdawczość środowiskowa odnosi się w głównej mierze do środowiska przyrodniczego, w którym prowadzą swoją działalność jednostki gospodarcze. Informacja o środowisku to każda informacja identyfikująca problemy powstałe między środowiskiem przyrodniczym a społeczeństwem oraz wszelkie formy jego aktywności. Tego rodzaju informacja [Czaja, Becla 2007]:

- pozwala ocenić znaczenie środowiska przyrodniczego w istnieniu cywilizacji;
- stanowi podstawę szacowania skutków negatywnego wpływu na środowisko;
- ułatwia zdefiniowanie właściwego i niewłaściwego oddziaływania na otoczenie;
- umożliwia poznawanie środowiska przyrodniczego i panujących w nim zależności;
- pozwala określić problemy powstające w wyniku antropogenicznego wpływu na środowisko przyrodnicze;
- wpływa na właściwe kształtowanie ludzkiego oddziaływania na środowisko.

Jednostka może prezentować informacje środowiskowe w:

- dodatkowych informacjach i objaśnieniach do sprawozdań finansowych, sporządzanych zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości [Ustawa z 11 lipca 2014] – jako oddzielna część;
- sprawozdaniu z działalności w szerszym zakresie, niż wskazuje KSR nr 9 – jako oddzielny punkt;
- dodatkowym raporcie środowiskowym, stanowiącym uzupełnienie do sprawozdania finansowego.

Źródłami informacji o środowisku są: monitoring środowiska, sprawozdawczość statystyczna, informacja urzędowa, wyniki badań naukowych oraz sprawozdawczość podmiotów gospodarczych [Sej-Kolasa 2002].

Należy podkreślić, że raporty środowiskowe związane ze społeczną odpowiedzialnością jednostek za ich dokonania nie są obowiązkowe. Jednak aby informacje uzyskane na ich podstawie były przydatne i użyteczne dla ich odbiorców, w sprawozdaniach finansowych jednostek należałoby ująć dane na temat prowadzonej działalności i związanych z nią zagrożeń środowiskowych. W bilansie jednostka mogłaby ująć dane dotyczące ochrony środowiska zarówno w aktywach – jako aktywa związane z celami ekologicznymi (środowiskowe), jak i w pasywach – jako zobowiązania ekologiczne (środowiskowe)⁴. W rachunku zysków i strat można wyodrębnić koszty związane z ochroną środowiska (w zależności od potrzeb w układzie rodzajowym i/lub według zakresu podmiotowego bądź przedmiotowego), a w rachunku przepływów pieniężnych – przepływy dotyczące aspektów środowiskowych funkcjonowania jednostki gospodarczej. Obok podstawowych informacji bardzo ważnym elementem sprawozdań środowiskowych jest strategia środowiskowa prezentowana przez dany podmiot. Przedstawione dane oczywiście powinny być wiarygodne, obiektywne i rzetelne, a sprawozdania środowiskowe w przedstawionym wymiarze – zrozumiałe dla wszystkich użytkowników oraz porównywalne.

Obok sprawozdań środowiskowych o charakterze fakultatywnym występuje szereg sprawozdań i raportów środowiskowych obligatoryjnych dla jednostek korzystających ze środowiska czy mających wpływ na jego postać, a w szczególności⁵:

- Zbiorcze zestawienie informacji o zakresie korzystania ze środowiska oraz wysokości należnych opłat – za cały poprzedni rok.
- Roczne sprawozdanie o produktach w opakowaniach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami opakowaniowymi.
- Raport o emisji gazów cieplarnianych i innych substancji wprowadzanych do powietrza, wprowadzany do systemu KOBIZE w ramach Krajowego systemu bilansowania i prognozowania emisji – za cały poprzedni rok.
- Sprawozdanie zawierające dane o przekroczeniu obowiązujących wartości progowych dla uwolnień i transferów zanieczyszczeń oraz transferów odpadów, ujmowany w Krajowym Rejestrze Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń – za cały poprzedni rok.
- Roczny bilans LZO – sprawozdanie dotrzymania standardów emisyjnych gazów cieplarnianych i innych substancji wprowadzanych do powietrza przez podmioty korzystające ze środowiska – za cały poprzedni rok.
- Zbiorcze zestawienie danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania odpadów – za cały poprzedni rok.
- Sprawozdanie o masie wytworzonych, przywiezionych z zagranicy, wywiezionych za granicę opakowań – za cały poprzedni rok.
- Sprawozdanie o wysokości należnej opłaty produktowej – za cały poprzedni rok.

⁴ Szerzej na ten temat [Antezak 2014].

⁵ Opracowano na podstawie [Ustawa z 27 kwietnia 2001; Ustawa z dnia 11 maja 2001; Ustawa z 18 lipca 2001; Ustawa z 17 lipca 2009; Ustawa z 14 grudnia 2012; Ustawa z 13 czerwca 2013].

- Sprawozdanie o ilości i masie sprzętu wprowadzonego do obrotu na terytorium kraju, z podziałem na grupy i rodzaje sprzętu – za okresy półroczne.
- Sprawozdanie o masie zużytego sprzętu zebranego, poddanego przetwarzaniu, odzyskowi, w tym recyklingowi, oraz unieszkodliwianiu – za okresy półroczne.
- Wykaz zakładów przetwarzania, z którymi wprowadzający sprzęt zawarł umowę – za cały poprzedni rok.
- Sprawozdanie zawierające odrębnie dla poszczególnych grup sprzętu określonych w odrębnych przepisach, informację o wysokości należnej opłaty produkcyjnej – za cały poprzedni rok.
- Sprawozdanie o masie zebranego i przekazanego do prowadzącego zakład przetwarzania zużytego sprzętu – za okresy półroczne.
- Sprawozdanie o masie przyjętego sprzętu, z którego powstał zużyty sprzęt, rodzaju i masie odpadów powstałych z przetworzenia zużytego sprzętu przekazanych do dalszego zagospodarowania – za okresy półroczne.
- Sprawozdanie o masie przyjętych oraz poddanych odpowiednio recyklingowi lub innym niż recykling procesom odzysku odpadów pochodzących ze zużytego sprzętu – za okresy półroczne.
- Sprawozdanie o rodzaju, ilości i masie wprowadzonych do obrotu baterii i akumulatorów – za cały poprzedni rok.
- Sprawozdanie o osiągniętych poziomach zbierania wraz z wykazem punktów zbierania prowadzonych przez danego zbierającego zużyte akumulatory oraz wykazem miejsc odbioru, z których zbierający odbiera zużyte baterie przenośne lub zużyte akumulatory przenośne – za cały poprzedni rok.
- Wykaz zakładów przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów, z którymi wprowadzający baterie przenośne lub akumulatory ma zawartą umowę – za cały poprzedni rok.
- Sprawozdanie o wysokości środków przeznaczonych na publiczne kampanie edukacyjne przez wprowadzającego baterie przenośne lub akumulatory – za cały poprzedni rok.
- Sprawozdanie o wysokości pobranej przez sprzedawcę detalicznego baterii przenośnych lub akumulatorów opłaty depozytowej i przekazanej nieodebranej opłaty depozytowej – za cały poprzedni rok.
- Sprawozdanie zawierające informacje o masie zebranych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych – za cały poprzedni rok.
- Sprawozdanie dotyczące rodzaju i masy przyjętych do przetwarzania i przetworzonych zużytych baterii i zużytych akumulatorów, osiągniętych poziomach recyklingu – za cały poprzedni rok.
- Informacja o mieszaninie niebezpiecznej lub mieszaninie stwarzającej zagrożenie wytwarzanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez osobę fizyczną lub osobę prawną bądź sprowadzonej takiej mieszaninie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – najpóźniej w dniu wytworzenia lub sprowadzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Oprócz wymienionych sprawozdań środowiskowych jednostki gospodarcze sporządzają szereg dokumentów w formie wykazów, zawierających informacje m.in. o: ilości i jakości pobranej wody (6 stron), ilości i rodzaju gazów lub pyłów wprowadzonych do powietrza (14 stron), ściekach wprowadzonych do wód lub ziemi (7 stron), składowanych odpadach (3 strony). Podane informacje są niezbędne do ustalenia wysokości należnych opłat za korzystanie ze środowiska. Ponadto podmiot korzystający ze środowiska ma obowiązek:

1) prowadzić aktualizowaną co rok ewidencję danych zawierającą informacje o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat;

2) ustalać we własnym zakresie wysokość należnej opłaty, według stawek obowiązujących w okresie, w którym korzystanie ze środowiska miało miejsce;

3) wnosić bez wezwania należną opłatę do dnia 31 marca za rok ubiegły, na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce korzystania ze środowiska bądź w określonych sytuacjach właściwego ze względu na miejsce rejestracji podmiotu korzystającego ze środowiska.

Obowiązek sporządzania przedstawionych sprawozdań środowiskowych, raportów i wykazów wynikający z polskiego ustawodawstwa dotyczy wszystkich jednostek korzystających ze środowiska bez względu na formę prawną, wielkość czy obowiązek wnoszenia opłaty. Obowiązek ten występuje nawet wówczas, gdy przedsiębiorstwo eksploatuje w ramach swojej działalności gospodarczej jedną kabinę lakierniczą czy tylko kilka samochodów osobowych bądź dostawczych, sprzęt wymagający paliwa, stosowany np. w warsztatach samochodowych, lub wprowadza do asortymentu swoich towarów przenośne baterie czy akumulatory.

3. Korzyści i koszty sporządzania sprawozdań środowiskowych dla mikroprzedsiębiorstw

Mikroprzedsiębiorstwa są częścią rzeczywistości gospodarczej nie tylko naszego kraju, są ważnym elementem struktury społeczno-ekonomicznej każdego państwa. Na koniec 2015 r., jak wynika z danych GUS, było w Polsce 1905 tys. funkcjonujących mikroprzedsiębiorstw [GUS 2015]. Definiowane są na podstawie zarówno cech ilościowych, jak i jakościowych. Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej [Ustawa z 2 lipca 2004] definiuje mikroprzedsiębiorcę jako przedsiębiorcę, który co najmniej w jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:

- zatrudniał średniorocznie mniej niż 10 pracowników,
- osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 2 mln EUR lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 2 mln EUR.

Ustawa o redukcji niektórych obciążeń administracyjnych w gospodarce [Ustawa z 16 listopada 2012] wprowadziła z dniem 1 stycznia 2013 r. przepisy mające na celu przeciwdziałanie nadmiernemu obciążeniu administracyjnemu jednostek

gospodarczych. W przypadku sprawozdawczości środowiskowej został zmieniony jedynie okres sporządzania Zbiorczego zestawienia informacji o zakresie korzystania ze środowiska oraz wysokości należnych opłat – z okresu półrocznego na cały poprzedni rok. Pozostałe sprawozdania nie uległy ograniczeniu. Istotne zmiany w ramach redukcji obciążeń administracyjnych jednostek mikro⁶, mających na celu obniżenie zarówno kosztów sporządzania sprawozdania finansowego, jak i kosztów bieżącego prowadzenia rachunkowości, wprowadziła ustawa o zmianie ustawy o rachunkowości [Ustawa z 11 lipca 2014], upraszczając w znacznym stopniu zakres sprawozdawczości finansowej tych jednostek.

Zrównoważona orientacja przedsiębiorstw oznacza strategię, zgodnie z którą starają się one angażować interesariuszy zarówno na płaszczyźnie ekonomicznej, społecznej, jak i ekologicznej. Idea społecznej odpowiedzialności biznesu opiera się na stwierdzeniu, że jednostki gospodarcze nie tylko ponoszą odpowiedzialność prawną i ekonomiczną, ale są także zobowiązane do podejmowania działań przyczyniających się do ochrony środowiska i podnoszenia standardów społecznych [Nakonieczna 2008]. Działania podjęte przez społecznie odpowiedzialne przedsiębiorstwa, również przedsiębiorstwa mikro, mogą przyczynić się do wzmocnienia ich konkurencyjności, poprawy warunków ekonomicznych i społecznych w miejscu prowadzenia działalności gospodarczej. Ujęte w fakultatywnej sprawozdawczości środowiskowej informacje na temat odpowiedzialności mikroprzedsiębiorstw za ich wpływ na środowisko oraz dotyczące innowacyjnych działań podjętych w celu zapobiegania i łagodzenia możliwych negatywnych skutków ich działalności niewątpliwie przyczynią się do pozytywnej opinii zainteresowanych stron i społeczeństwa. W ich ocenie będą to jednostki świadomie zarządzające wpływem na środowisko oraz społeczeństwo. Dane społeczno-środowiskowe mogą być przekazywane w postaci dodatkowych informacji i objaśnień stanowiących element rocznego sprawozdania finansowego albo ogólnie dostępnych odrębnych raportów środowiskowych.

Obligatoryjne sprawozdania środowiskowe kierowane do marszałka województwa bądź inspektora ochrony środowiska kojarzone są przez mikroprzedsiębiorstwa jako raporty ściśle związane z opłatą środowiskową za emisję gazów i pyłów do powietrza, za wprowadzanie ścieków do ziemi i wód, za wody roztopowe i opadowe pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych, za składowanie odpadów, za pobór wód podziemnych oraz powierzchniowych. Jednak obowiązek składania sprawozdań środowiskowych i prowadzenia ewidencji dotyczącej korzystania ze środowiska jest niezależny od konieczności wnoszenia opłaty. Zdecydowaną większość sprawozdań sporządza się i przekazuje właściwym organom w terminie do końca marca roku następnego po okresie sprawozdawczym. Ale są też krótsze terminy sporządzania niektórych raportów – do końca lutego (sprawozdania wprowadzane do krajowych baz) i do dnia 15 marca roku następnego po okresie sprawozdawczym. Jednostki, które chcą się ubiegać o dotację ze środków unijnych, zobowiązane są do złożenia sprawozdań środowiskowych za okres ostatnich pięciu lat.

⁶ W rozumieniu art. 3, ust. 1a ustawy o rachunkowości.

Sprawozdania środowiskowe w gospodarce zrównoważonego rozwoju stawiają wobec mikroprzedsiębiorstw wyzwania w sposobie pomiaru, ewidencji kosztów i przychodów związanych ze środowiskiem, ujednoczonego przedstawiania informacji w zakresie wpływu na środowisko. Takiemu zadaniu może sprostać rachunkowość środowiskowa, dostosowana do rodzaju i specyfiki działalności danego przedsiębiorstwa mikro, po wprowadzeniu zmian w polityce rachunkowości, w klasyfikacji kosztów i przychodów oraz istotnych operacji, które powstają w wyniku środowiskowych aspektów funkcjonowania mikroprzedsiębiorstw.

Dzięki sporządzaniu sprawozdań środowiskowych mikroprzedsiębiorstwa mogą osiągnąć szereg wymiernych korzyści. Jednak przygotowanie informacji niezbędnej do sporządzenia sprawozdań środowiskowych wymaga doświadczonej i wykwalifikowanej kadry, szczególnie w dziale księgowości, gdyż system rachunkowości może wspomóc i usprawnić przetworzenie i otrzymanie niezbędnych informacji, jednak z powodu braku odpowiednich wytycznych osoby zarządzające i zajmujące

Tabela 1. Przykładowe korzyści i koszty sporządzania sprawozdań środowiskowych dla mikroprzedsiębiorstw

Korzyści	Dodatkowe koszty
Liczne publikacje w prasie i Internecie, jako ekwiwalent reklamowy	Wynagrodzenia wraz z narzutami pracowników przygotowujących niezbędną dokumentację środowiskową, np. wnioski o wydanie zezwolenia na uczestnictwo w KOBiZE czy krajowych rejestrach
Zaangażowanie wszystkich pracowników w działania ekologiczne	Opłaty skarbowe i administracyjne za wydanie zezwoleń na uczestnictwo w krajowych rejestrach i/lub systemach
Budowa elektronicznej administracji	Uczestnictwo pracowników w szkoleniach
Uzyskanie niezbędnych uprawnień	Przygotowanie dokumentacji technicznej
Uzyskanie certyfikatów, wyróżnień, nagród itp.	Praca urzędów pomiarowych, analizy laboratoryjne
Rozpoznawalność firmy	Zakup specjalistycznego oprogramowania komputerowego
Większa liczba zapytań ofertowych	Ewidencja operacji gospodarczych na potrzeby sprawozdawczości środowiskowej, sporządzanie raportów rocznych przez własnych pracowników bądź biura rachunkowe specjalizujące się w prowadzeniu rachunkowości środowiskowej i przygotowywaniu obowiązkowych sprawozdań w tym zakresie
Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstwa	Wynagrodzenia pracowników w części odpowiadającej ilości poświęconego czasu pracy na przygotowanie materiałów do kontroli przez uprawnione podmioty
Pozyskanie partnerów, patronatów	Bieżąca analiza aktów prawnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie [FOB 2012].

się rachunkowością jednostki zdane są na własną intuicję i wiedzę. Niewątpliwą wadą nakładanego przez polskie ustawodawstwo obowiązku sporządzania sprawozdań środowiskowych przez mikroprzedsiębiorstwa jest ponoszenie przez nie dodatkowych kosztów. Zestawienie przykładowych korzyści i ponoszonych kosztów na rzecz sprawozdawczości środowiskowej znajduje się w tabeli 1.

4. Zakończenie

Wzrastająca świadomość odpowiedzialności przedsiębiorstwa za środowisko przyrodnicze oraz wprowadzanie standardów ochrony środowiska przyczyniają się do rozwoju sprawozdawczości środowiskowej jako wiarygodnego źródła informacji na temat wpływu jednostki na środowisko oraz o efektywności podejmowanych przez przedsiębiorstwo działań na rzecz jego ochrony. Realizacji zadań stawianych przed sprawozdawczością środowiskową zarówno obligatoryjną, jak i fakultatywną służy rachunkowość środowiskowa finansowa i rachunkowość środowiskowa zarządcza.

Obligatoryjne sprawozdania i raporty środowiskowe, sporządzane według założeń polskiego ustawodawstwa, są obszerne i wymagające wielu szczegółowych danych, w związku z tym konieczność sporządzania ich w wymaganym zakresie przez mikroprzedsiębiorstwa budzi wiele wątpliwości. Znacząca część tych podmiotów prowadzi ewidencję przychodów i kosztów swojej działalności w bardzo uproszczonej formie, np. w postaci podatkowej księgi przychodów i rozchodów, na podstawie której możliwość uzyskania niezbędnych danych do sprawozdań środowiskowych jest ograniczona lub wręcz niemożliwa. Ponadto terminy sporządzania tych sprawozdań w wielu przypadkach pokrywają się z terminami nałożonymi na mikroprzedsiębiorstwa przez inne regulacje prawne, np. podatkowe. W dobie działań mających na celu ograniczenie obowiązków administracyjnych podmiotów mikro dochodzi do paradoksalnej sytuacji: w jednym akcie prawnym wprowadza się istotne uproszczenia dla jednostek mikro, chociażby dotyczące ewidencji rachunkowej i sprawozdawczości finansowej, w innych wręcz przeciwnie. Rozbudowane sprawozdania środowiskowe i ich duża ilość powodują wzrost kosztów prowadzenia dotychczasowej działalności gospodarczej oraz duże zaangażowanie pracowników, przez co zniechęcają mikroprzedsiębiorstwa do ich sporządzania. Pomimo przedstawionych w opracowaniu korzyści sporządzania sprawozdawczości środowiskowej dla mikroprzedsiębiorstw traktują one ten obowiązek jako wyjątkowo uciążliwy. Zdaniem autorki niniejszego opracowania uproszczenie sprawozdań i raportów środowiskowych dla podmiotów mikro stanowi poważne wyzwanie stojące przed polskimi regulatorami prawa.

Literatura

- Antczak J., 2014, *Informacje o środowisku w systemie rachunkowości*, Dziawgo D., Borys G. (red.), Rachunkowość na rzecz zrównoważonego rozwoju. Gospodarka – etyka – środowisko, Prace Naukowe UE we Wrocławiu, nr 329, Wrocław, s. 11-18.
- Czaja S., Becla A., 2007, *Ekologiczne podstawy procesów gospodarowania*, Wydawnictwo AE we Wrocławiu, Wrocław, s. 288.
- FOB, Forum Odpowiedzialnego Biznesu, 2012, *Mierzenie efektywności i wpływu społecznego działań CSR*, http://odpowiedzialnybiznes.pl/public/files/Mierzenie_efektywnosci_dzialan_CSR_FOB_2012 (16.02.2017).
- GUS, 2015, <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze> (14.03.2017).
- Nakoneczna J., 2008, *Spoleczna odpowiedzialność przedsiębiorstw międzynarodowych*, Difin, Warszawa, s. 9.
- Prandeki K., 2008, *Polityka ochrony środowiska Unii Europejskiej i jej implementacja w Polsce*, LAM, Warszawa, s. 151.
- Sej-Kolasa M., 2002, *Podstawy zarządzania informacją o środowisku*, Wydawnictwo AE we Wrocławiu, Wrocław, s. 74.
- Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Dz.U. 2017, nr 519, j.t.
- Ustawa z 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej, Dz.U. 2016, nr 1478, j.t. ze zm.
- Ustawa z 18 lipca 2001 r. Prawo wodne, Dz.U. 2015r., nr 469, j.t. ze zm.
- Ustawa z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, Dz.U. 2016, nr 1829, j.t. ze zm.
- Ustawa z 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji, Dz.U. 2017, nr 286 j.t.
- Ustawa z 16 listopada 2012 r. o redukcji niektórych obciążeń administracyjnych w gospodarce, Dz.U., nr 1342.
- Ustawa z 14 grudnia 2012 r. o odpadach, Dz.U. 2016, nr 1987, j.t. ze zm.
- Ustawa z 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, Dz.U. 2016, nr 1863, j.t. ze zm.
- Ustawa z 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o rachunkowości, Dz.U., nr 1100.